

РОЗС УЖВАЙНИ

Газета Верховної Ради України

№ 231 (981) • Вівторок, 6 грудня 1994 року • Ціна договірна

ОСОБОВОМУ СКЛАДУ ТА ВЕТЕРАНАМ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ТАКА вже житейська аксіома: у біданого народу — бідне військо. Бо чи може бути інакше, коли платник податків — народ ледве зводить кінці з кінцями. Але полегшення тут-таки є. Народу легше дихатиметься, коли він бачитиме, що його армія це розуміє і через свою бідність не плачеться у камінь, а знаходить сили залишатися військовим шитом держави. А власне армії легше буде дихнути, коли її Верховний головнокомандувач не заграє з нею, не обіцяє назавтра золотих гір. А каже, як воно є і має бути: треба міняти суть військових реформ, треба до-

магатися мобільної армії не лише шляхом її механічного скорочення, а ефективніше і халявніше використовувати вилучені від скорочення армії та озброєнь кошти, не можна допустити падіння поваги до захисника держави...

Усе це, незважаючи на святковий момент — чергову річницю з часу створення українського війська, Президент України, Головнокомандувач Збройних Сил України Леонід Кучма знайшов можливість сказати на недавній нараді керівного складу нашого військового відомства. А згодом і побувати на заключному концерті фестивалю військово-патрі-

Вітаю з третьою річницею Збройних Сил України...

За короткий час немало зроблено для становлення української армії як гаранта незалежності та цілісності держави. Про зростання її авторитету свідчить участь українських вій-

ськових підрозділів у миротворчих акціях ООН. Належний професійний рівень демонструють наші військовослужбовці на навчаннях за програмою «Партнерство заради миру».

З привітання Президента України Л.КУЧМИ

ІЗ НАКАЗУ МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Вітаю солдатів, матросів, сержантів і старшин, прапорщиків, мічманів, офіцерів і працівників Збройних Сил України, ветеранів війни і Збройних Сил, працівників оборонних галузей промисловості з днем Збройних Сил України!

З нагоди Дня Збройних Сил України НАКАЗУЮ:

1. 6 грудня 1994 року о 20 годі провести святковий салют у столиці нашої Батьківщини — місті Києві, містах Одесі, Львові двадцятьма артилерійськими залпами.

Міністр оборони України
В.ШМАРОВ.

отичної та маршової пісні «Червона калина» і почути, як співають наші солдати. А коли співають, то, як відомо, і спокійно діти сплять.

Фото

Олександра КЛИМЕНКА.

Абзац з листа

Який красний військовий парад був у Києві 8 жовтня! — перший за часів перебування! Не ждало величний, чіткий, святковий! Як рісенькі горді «кавалери» крокували! Як під ні-

сечку, плече до плеча! А як горіло, дружно та чітко вітали! А яка музика — все очікує! Це було так зворушливо! Ми плакали, ми раділи. Нарешті є в нас своя, українська, рідна, миролюбна армія! Захисники! Є в нас горді сини й онуки — не атрофичне покоління, не баракольники, не ковбасники, не кримінальники та наркомани, а справжні патріоти, навія України! Кошки!

Харків.

Г. КУЗЬМЕНКО.

ПІДПИСАНО МЕМОРАНДУМ про надання гарантій безпеки Україні

Україна, Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки в особі президентів і глави уряду Великобританії підписали Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. У цьому документі, який має величезне значення для нашої держави, наголошується, що країни підтверджують зобов'язання утримуватися від загрози силою чи використання проти-територіальної цілісності і політичної незалежності України і що ніякі військові сили не використовуватимуться проти України, крім цієї самооборони або будь-яким іншим чином згідно зі статутами ООН. Вони також зобов'язуються утримуватися від економічного тиску, спрямованого на те, щоб підірвати свої власні інтереси здійснення українського права, притаманного їй сувер-

нітету, і таким чином, отримати будь-які переваги. Також зобов'язання про надання допомоги Україні як державі-учасниці договору про нерозповсюдження ядерної зброї, що не володіє ядерною зброєю в разі, якщо Україна стане жертвою акту агресії або об'єктом погрози агресії з використанням ядерної зброї. Після підписання Меморандуму та обміну ратифікаційними грамотами Договору про СНО Президент України Л. Кучма виступив із заявою, в якій зазначив, що важко перебільшити значення цієї події для України і висловив персональну вдячність Президенту США Б. Клінтону, Президенту Росії Б. Єльцину і Прем'єр-міністру Великої Британії Джону Мейджору.

Світлана ПИСАРЕНКО.

Буденеш.

ГОСТІ З ІРАНУ

Вчора, на запрошення Верховної Ради України до Києва прибула офіційна делегація Меджлису (парламенту) Ісламської Республіки Іран, яку очолює Голова Меджлису Алі Акбар Натег-Нури. У програмі перебування делегації — зустрічі з Головою Верховної Ради О. Морозом, Прем'єр-міністром В. Месолом. Передбачається підписання україно-іранської міжурядової угоди про співробітництво у галузі культури, освіти, науки. Голова Меджлису Ірану виступить на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Вперше засуджено вербувальників найманців

Уперше в судовій практиці України Київський обласний суд виніс вирок у злочинній справі про найманство. Трьох напих співвітчизників Олександра Руденка, Андрія Петрика, Павла Стутського, а також громадянина Азербайджану Фіаулі Вердієва визнано винними у вербуванні, фінансуванні та поставці бойовиків до районів збройного конфлікту на території Азербайджану.

Вердієва, котрий скоїв також інші злочини (контрабанда, незаконні валютні операції), суд засудив до 7 років позбавлення волі з конфіскацією валютних цінностей та особистого майна. Руденка

й Петрика — відповідно до 3,5 і 3 років виправно-трудової колонії суворого режиму, Стутського — до одного року умовно.

Як відомо, Україна приєдналася до міжнародної конвенції з боротьби з найманством. І ось перші організатори атраї «диких гусей» уже вирушають до місць ув'язнення.

Ціни спричинили акції протесту

У багатьох регіонах України відбулися акції протесту у зв'язку з погіршенням життя людей після цінового удару. Багатолюдні мітинги і маніфестації представників усіх галузей народного господарства і профспілкових об'єднань

ЯКИМ ШЛЯХОМ ПІДЕМО? ТРЕТІМ

3 грудня відбулася прес-конференція, що підсумувала триденну роботу міжнародної наукової конференції «Соціально-економічні проблеми України як переднього суспільства», скликаній з ініціативи ВР України. Третього дня на конференції виступив Голова ВР України Олександр Мороз, який напередодні повернувся з Республіки Польща.

Учасники конференції узагальнили практику функціонування передіхних суспільств у різних регіонах світу, проте конкретних рекомендацій саме Україні не давали. Кожна країна — унікальна і мусить мати свій шлях до розвиненого суспільства. У доповідях науковців цей український шлях дістав назву «третій». Чим відрізняється він від першого чи другого і куди заведе? Щоб отримати відповідь на це запитання, доведеться набратися терпіння і трохи почекати. Високоповажна конференція не хотіла брати на себе роль пророка.

Дніпропетровська пройшли під гаслами: «Реформам — так, ціновій сваволі — ні!», «Робочій людині — гідне життя!», «Дайте можливість заробити!», тощо. Учасники мітингу вимагали комплексного підходу до розв'язання всіх проблем на принципах соціального партнерства, не перекладати реформи на плечі трудящих.

У Сімферополі мітинговці вимагали припинення злупацтва над народом, створення для людей умов, які давали б їм не на словах, а на ділі змогу використовувати конституційне право на життя, працю, гідну оплату праці.

Збори, мітинги, зустрічі, з міськевою адміністрацією відбулися в Тернополі й райцентрах області. Акції протесту пройшли також в Одесі.

Наші спеціальні
кореспонденти Світлана
ПИСАРЕНКО та Микола
ГОРВАТ передають
із Будапешта

Сподівання, здається, справдяться

У неділю, 4 грудня, Президент України Леонід Кучма прибув до Угорської Республіки на будапештський нараду на найвищому рівні країни — учасниця НБСР. Разом з ним до столиці Угорщини прибули міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко, глава Адміністрації Президента Дмитро Табачник, секретар Ради національної безпеки при Президенті України Володимир Горіш, голова Комісії Верховної Ради України з законотворчих справ та з'єзачка з СНД Борис Олійник та інші офіційні особи.

В аеропорту «Боріспіль» Леонід Данилович дав перед відльотом коротку прес-конференцію. Оцінюючи будапештський зустріч в контексті процесів, які відбуваються в Європі та світі, Президент України зазначив, що, по-перше, вона має велике значення для безпеки на континенті, а в цілому, бо продовжує процес, розпочатий у Хельсінкі. Хоча після завершення «холодної війни» не можна однозначно сказати, що в Європі панує мир і спокій. Втім, підкреслив Президент, світове співтовариство, в тому числі й НБСР, може багаторазово сприяти утвердженню миру в цьому регіоні. По-друге, протягом цих двох днів відбувається багату зустріч з главами держав, що також дуже важливо для нашої країни. У цьому зв'язку Леонід Кучма сподівається на те, що європейські держави нададуть Україні більш конкретну допомогу — політичну й фінансову.

Світлове значення має саме підписання Меморандуму щодо гарантій безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Це третє. Алі — зазначив Президент, Леонід Кучма.

Посилаючись на думку Голови Верховної Ради України про те, що за умови, коли Меморандум не буде підписано, парламент «реалістично відповість», журналісти поцікавилися думкою Президента з цього приводу.

— Думаю, — сказав Леонід Кучма, — Олександр Мороз має рацію і сказав правду. Ми всі повинні виконувати волю вищого законодавчого органу, який із застереженнями щодо надання гарантій безпеки ухвалив постанову про ратифікацію ДНЯЗ.

Цей проєкт Президент України назвав досить важким. Але всі непорозуміння позаду, підкреслив він. І словнистий переконання, що Меморандум буде підписано. Однак, зауважив Леонід Данилович, слід виробити надійні механізми для підтримання миру. Бо коли треба робити щось конкретне, то не все так добре, як ми сподіваємося. Прикладами — відомі події на території колишнього Радянського Союзу й особливо в Югославії.

Угорщина однією з перших у Європі визнала Україну як незалежну державу. І ось тепер — будапештська нарада на найвищому рівні країни — учасниця НБСР, де делегати України, США, Росії та Великобританії мають намір підписати Меморандум щодо гарантій безпеки у зв'язку з приєднанням України до ДНЯЗ. І коли свої підписи поставлять під документом глави держав та урядів наших країн, то обіцяє поставити його й Франція.

Якщо це станеться, то можна вважати, що Україну, як жодній досі державі, віддалося логічно довести свою послідовну позицію, приєднання до ДНЯЗ із застереженнями й одержати гарантії безпеки.

Ці рядки із сподіваннями на підписання Меморандуму пишуться напередодні. І перелічується таке, що Україна так сприятиме президенту. Це означатиме, що наша держава утримує свою позицію у світі, а її кроки на шляху співробітництва й миру можуть слугувати прикладом для інших країн.

Нараду на правління президента, уроча, 5 грудня, відкрив Президент Угорщини Аранд Генц. Учасників привітав німецький голова НБСР, прем'єр-міністр Угорщини Дюла Хорн. Зі словами вітання звернувся до присутніх і генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Бутрос Галі. Президенти США Білл Клінтон та Росії Борис Єльцин, які відступили першим, відзначили важливість будапештської наради для зникнення з діючих механізмів щодо забезпечення в регіоні стабільності та миру. Хоч кожен з них мав на проблему власний погляд. США з можливим розширенням НАТО прагне посилили свій вплив у країнах Центральної та Східної Європи. Натомість Росія намагається зупинити його. Має власну позицію щодо проєкту й Україна.

Напередодні відбулася зустріч Президента України Леоніда Кучми з главою Угорської Республіки Арандом Генцем і міністром закордонних справ Ізраїлю Шімоном Пересом.

Нарада продовжує роботу.

Парламентська хроніка

Держбюджет і бездефіцитність поки що різні поняття

Денне засідання 2 грудня

Як ми вже повідомляли, цього дня сесія розглядала питання «Про внесення змін, доповнень і уточнень до Державного бюджету України на 1994 рік». Доповідав міністр фінансів Петро Германчук. Свого часу Верховна Рада затвердила обсяги консолідованого бюджету за доходами і видатками в однаковій сумі — 418 трильйонів карбованців, що передбачало його бездефіцитність.

Оскільки ці плани так і не вдалося реалізувати, міністр фінансів зупинився на причинах, що завадили цьому. Тільки в результаті спаду виробництва та скорочення перевезень не надійшло більше 52 трильйонів карбованців, а обсяги валового внутрішнього продукту за 9 місяців хоча й перевищили плановані були як у два рази, в реальному вимірі зменшилися порівняно з відповідним періодом минулого року на 20 відсотків, темпи інфляції також перевищили прогнозовані показники. Крім того, після затвердження бюджету було прийнято ряд рішень з додаткового виділення бюджетних асигнувань для різних секторів економіки. Зокрема, для подолання кризового стану в агропромисловому комплексі (26 трильйонів карбованців), для збільшення основних видів сільськогосподарської продукції (52 трильйонів

карбованців), на врегулювання оплати праці в соціально-культурній сфері (7 трильйонів карбованців), на збільшення дотатків Держуглепрому (10 трильйонів карбованців) та інші. Усього видатки, не враховані в держбюджеті під час його затвердження, становили більше 115 трильйонів карбованців.

Відтак після уточнення бюджетних показників за 9 місяців поточного року обсяг консолідованого бюджету за доходами становив 460 трильйонів карбованців, а за видатками — 567 трильйонів. Дефіцит — 107 трильйонів карбованців, або 10 відсотків до уточненого валового внутрішнього продукту. Однак, коли врахувати усі (навіть неповні) зміни, доповнення і уточнення, то загальні видатки перевищуватимуть доходи на 192 трильйонів карбованців. Та у зв'язку з тим, що сьогодні єдиним реальним джерелом фінансування бюджетного дефіциту є кредити Національного банку, розмір яких обмежений кредитною стелею, передбачається фінансування лише першочергових витрат. А саме: на зарплату, пенсії, стипендії, грошову допомогу, харчування, медикаменти.

Із співвідношенням з цього питання виступив заступник голови Комісії з питань бюджету Микола Азаров. На його думку, невиконання бюджету насправді пов'язане із грубими помилками в економічному плануванні та прогнозуванні. І ці помилки мали для економіки України катастрофічні наслідки: вперше обсяги валового внутрішнього продукту скоротилися за 9 місяців на 18 відсотків, національний дохід — на 19,8 відсотка. Скажімо, бюджет розраховувався на основі показника росту промислового виробництва у 2,3 відсотка, а отримали — 31 відсоток спаду. Так само планували зростання виробництва електроенергії на 4,2 відсотка, а отримали 14 відсотків спаду.

Після тривалого обговорення, в якому взяли участь депутати І. Кострубов, С. Пасько, В. Чемерис, В. Шевченко, В. Степенко, М. Косів, В. Суслов, М. Гербар та інші, сесія прийняла за основу постанову «Про реалізацію Закону України «Про внесення змін, доповнень і уточнень до Державного бюджету України на 1994 рік» та Закон України «Про внесення змін, доповнень і уточнень до Державного бюджету України на 1994 рік».

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Інтер'ю в кулуарах

Михайло ПАРАСУНЬКО, депутатська група «Аграрники України».

— Доповнення і зміни до бюджету 1994 року, що їх сьогодні обговорює Верховна Рада, зацікавили. Іх слід було переглянути у вересні відповідно до закону, їх склад було це на початку поточного року. Тоді можна було б зачасно проаналізувати слабкі місця виконання бюджету, з'ясувати, чому такий великий розрив між планованими бюджетними показниками та їх виконанням. Зробивши висновки, одразу вжити заходів для чіткішого його дотримання, а потім переглянути видаткову частину бюджету, зосередившись на першочергових завданнях. Це, зокрема, стимулювання виробництва продовольства та соціальний захист населення. Сьогодні, за кілька днів до кінця року, затвердження фактично минулорічного бюджету скоріше тактичний хід Міністерства фінансів, ніж дійсний захід в економічному житті країни.

Михайло СІРОТА, депутатська група «Центр»:

— Щодо сьогоднішнього обговорення бюджету держави на 1994 рік, то мені досі незрозуміло, як можна розглядати це питання в кінці фінансового року. Хоча зауважити, що ця проблема порушувалася ще у червні, однак дебати відбуваються лише зараз. Вкотре Верховна Рада затігана в глухий кут і змушена поспостактом ухвалювати рішення. Депутатів нашої групи цікавить, чому склалася така ситуація, чому несе відповідальність за зрив прийняття бюджету у визначені строки? Відповідь слід знайти, щоб практика затвердження бюджету держави у кінці року не стала традицією і не виявила себе у наступному, 1995-му році.

Віктор МУСІК, депутатська група «Реформи»:

— Парламентові із затвердженням бюджету просто нікуди діватися — невдовзі кінець року. Ситуація така, що

не схвалити його неможливо: багатовіковий бюджетний організаціям кілька місяців не переказували кошти для зарплатної плати. Про це свідчать і страйки вчителів. Але така практика неможлива, найгірше те, що не маємо проєкту бюджету на 1995 рік. Уряд зазначає, що спочатку слід затвердити бюджет за минулий рік, аби було від чого відтворюватися у розрахунках на майбутнє. На мою думку, все ж варто мати такий проєкт уже сьогодні, а всі зміни внести до нього протягом року.

Записав Сергій ДАНИЛЕНКО.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія з питань законності і правопорядку на засіданні, що відбулося 29 листопада 1994 року, завершила роботу над проєктом Закону України, яким передбачається посилили відповідальність за порушення законодавства про працю та охорону праці посадовими особами та власниками підприємств і організацій незалежно від форм власності. Законопроект вноситься на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

На засіданні було також розглянуто внесені Генеральною прокуратурою України проєкти законів щодо віднесення до підслідності органів внутрішніх справ розслідування умисних злочинів та згвалтувань, щодо розширення підстав порушення кримінальних справ та пропозиції МВС України стосовно скасування системи примусового лікування від алкоголізму та наркоманії. Комісія не знайшла достатніх підстав підтримати внесені Генеральною прокуратурою проєкти законів. Що стосується скасування примусового лікування, то Комісія доручила Кабінетові Міністрів України здійснити попереднє комплексне вивчення цієї проблеми.

1 грудня Комісія з питань агропромислового комплексу, земельних ресурсів та соціального розвитку села розглянула проєкт Концепції розвитку агропромислового комплексу України. Напередодні цей документ обговорювався на проведеній Комісією нараді голів комісій з питань агропромислового комп-

лексу обласних Рад народних депутатів, у якій взяли участь перший заступник Голови Верховної Ради України О. Івченко. Вирішено вивчити й узагальнити висловлені численні пропозиції щодо вдосконалення окремих положень Концепції в цілому й внести проєкт на остаточне обговорення на черговому засіданні Комісії.

Було розглянуто також проєкт Закону «Про внесення змін, доповнень і уточнень до Державного бюджету України на 1994 рік» та законопроект «Про оподаткування в агропромисловому комплексі України». Вирішені пропозиції передають у відповідні Комісії Верховної Ради та Кабінет Міністрів України.

Комісія з питань соціальної політики та праці на засіданні 1 грудня розглянула внесені Кабінетом Міністрів проєкт постанови Верховної Ради «Про затвердження положень щодо захисту прав споживачів». В означеному законодавчому акті регулюється порядок тимчасового припинення підприємств соціальної сфери торгівлі, громадського харчування і послуг, які систематично реалізують недоборядні товари, порушують правила торгівлі та надання послуг населенню. Комісія внесла свої корективи до цього документу і схвалила його.

На засіданні також розглянуто пропозиції до проєкту Закону України про оплату праці, підготовленого Федера-

цією профспілок України, Підкомісії з питань праці та зайнятості доручено узагальнити висловлені на засіданні зауваження і подати їх Кабінету Міністрів для виключення до законопроекту, який буде офіційно внесено на розгляд Верховної Ради України.

В засіданні Комісії взяла участь депутатська делегація з міста Севастополя.

На засіданні Комісії з питань бюджету 1 грудня було обговорено і після внесення необхідних поправок схвалено проєкт Закону «Про внесення змін, доповнень і уточнень до Державного бюджету України на 1994 рік». Проєкт передали на розгляд Верховної Ради України.

1 грудня відбулося чергове засідання Комісії з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку. Прийнято рішення про внесення ряду змін і доповнень до Закону України «Про оренду майна державних підприємств та організацій».

Було розглянуто проєкти законів України «Про внесення змін, доповнень і уточнень до Державного бюджету України на 1994 рік» та «Про надання статусу гірських населеним пунктам України», а також проєкт Кримінального кодексу України.

Прес-служба Верховної Ради України — Укрінформ.

Громадянський Конгрес пропонує

Як уже повідомлялося, в Донецьку відбувся черговий, у з'їзд Громадянського Конгресу України — однієї з партій, що має своїх депутатів у Верховній Раді. Багато з членів ГКУ стали депутатами місцевих Рад Харкова, Луганська, Миколаєва та інших міст. Співголови Громадянського Конгресу Валерія Межерякова обрано заступником голови Харківської обласної.

До нового складу президії ГКУ ввійшли люди досить відомі: народний депутат України Юрій Болдырев, голова асоціації шахтарських міст Донбасу Юрій Бурш, член-кореспондент Академії наук Олексій Савченко, завідувач кафедр Донецького державного університету Микола Рагозин та інші.

У роботі з'їзду взяв участь 81 делегат від 18 регіональних організацій.

На запитання «Гу» відповів народний депутат України Володимир АЛЕКСЕЄВ, який брав участь у роботі з'їзду.

— Володимире Геннадійовичу, звичайно депутати Верховної Ради входять до керівних органів своїх партій. А вашого прізвища там немає?

— Під час рейтингового голосування я набрав найбільшу кількість голосів, проте поступив місцем у президії ГКУ Олександру Карпову. Гадаю, його присутність у президії ГКУ піде на користь і нашої партії, і організації чорнобильців.

— Яким Громадянський Конгрес України бачить майбутню нашу державу?

— Ми вважаємо, що майбутня Україна може бути забезпечена лише з урахуванням реалій та за виконання мріїв. Зараз, наприклад, у суспільній свідомості побутує помилковий стереотип: або ти за Союз і збереження старих порядків, або за реформи і розрив багатовікових зв'язків з нашими сусідами. Ми вважаємо це протиставленням абсолютному шуттуним. Можна бути прихильником соціально-економічних перетворень і водночас виступати проти зведення нових «бердських стін». Зараз нові держави на власному гіршому досвіді переконані, як тісно вони взаємопов'язані. Так, наша Україна дуже багата... Та багата вона насамперед своєю потужною промисловістю, яка не може існувати без джерел сировини, енергоресурсів і ринків збуту.

Будь-яка держава, котра думає про своє існування, турбується про їх розширення та створення сприятливих умов для своєї економіки. А ми зробили все, щоб утратити цю можливість. А сьогодні, не здобувши їх на Заході, а в результаті — «маємо те, що маємо». І не забуваймо: реформувати можна економіку, що працює, а не купу уламків. Уламки можна тільки розгрізати.

— Отже, ви — за реформи і союзи?

— При слові «союзи» усі чомусь уявляють СРСР зразка 30-х років з його голодомором та ГУ-лагами. І мало хто думає, що можуть бути й інші форми єднання — на засадах рівноправності та взаємної вигоди. Як це зараз робить Західна Європа. Нарешті, чомусь забуто концепцію Євразійського Союзу, розроблену академіком А. Сахаровим. Сподіваюсь, його вже в шовінізм чи в сталінізм ніхто не наважиться звинуватити?

А щодо реформи? Зараз більшість досить невірно уявляє, що таке «реформи», хоча поки що і сприймає їх позитивно. І

мало хто замислюється над тим, що реформи можна проводити з різними цілями і в інтересах різних соціальних груп. Гадаю, що висловлю думку більшості членів ГКУ, коли кажу: реформи виправдані лише тоді, коли вони ведуть до поліпшення життя людей, а не до їх зuboження на тлі чергових обіцянок чергового світлого майбутнього. До речі, чим більше наших співгромадян виграє від проведення реформ, тим ширша буде їх соціальна база. А коли реформи здійснюються в інтересах кількох відсотків населення, то неминуче настане час, коли їх доведеться пестити за допомогою багетів. Або таків, як у жовтні минулого року в Москві. Не довели. Господи і здоровий глузд, до цього України!

— Такі критичні висловлювання на адресу Москви, хоча вас вважають за просвіськуче партію...

— Знаєте, будь-яку партію можна звинуватити в тому, що вона про-якось: проміська, проканадська... І коли вже користується таким підходом, то можете нас назвати ще проміськуче або проканадське. Подивіться правді в очі: на Заході нашої продукції ніхто не чекає і поступається місцем на тисому світовому ринку не буде. І наш єдиний шанс — зберегти за собою той самий ринок, який зараз делати частіше називають Євразійським. І для захисту наших інтересів заходів мають уживати найрізноманітніших — у тому числі й політичних.

На жаль, у міру деградації України наші можливості зменшуються. Згадаймо: три роки тому без України не мислилися ні «новонітний союз», ні СНД. А тепер делати частіше нам дають зрозуміти, що можуть обійтися й без нас. От жаль тільки, що за всі витрати «одиночного плавання» платитимуть не ті, хто його організовує, а весь народ. Хоча, куди вже далі — станіє підвищення цін відкинуто значущі частину наших співгромадян за межу фізичного виживання. І коли колись мій висловлювання задуудує «непатріотичними», нехай згадають слова Президента Л. Кучми: «Треба, врешті-решт, зрозуміти: там, де ми не беремо участі, всі проблеми все одно вирішуються, але без нас і не на нашу користь».

— До речі, як ставлення Громадянського Конгресу до Президента?

— Як звичайно тепер казати, незрозуміле, і це виявилось на з'їзді. Ми були, мабуть, єди-

ною партією, яка підтримала програму Л. Кучми, до того ж задовго до виборів. Хочу підкреслити: не особистість Леоніда Даниловича, а його програма. Виконував Президент свої передвінні обіцянки — підтримував. Змінити позицію — тут уже, як то кажуть, без нас. Відступати від партійної програми і обдурювати людей, які нам повірили, ми не маємо права, та й мати справу з політиком, який після виборів спирається лише на своїх недавніх противників, — справа свідомо програна. Досить згадати, до чого призвела Л. Кравчука така тактика.

— Кажучи про підтримку програми Леоніда Кучми, ви мабуть, маєте на увазі і проблему дамоності?

— І дамоності також. З подання недобросовісних пропагандистів досить широко побутує найшкідливіший стереотип: якщо ти за офіційний статус російської мови, отже, ти — противник української. Причому галасати цієї тези не зупиняються навіть перед самоприниженням. Бо ж усі такі мурівування зводяться до одного: українська мова, мова, мова, та нежиттєздатна, що без адміністративних підпорок просто не виживе. Брехня, звичайно.

А ми ж виходимо з того, що дамоність — це знання двох мов. Я, наприклад, вільно володію і російською, і українською і хотів би, щоб усі мові співгромадян мали таку можливість. Бо коли людина володітиме мовою великого Пушкіна, і мовою великого Шевченка, вона стане вдвічі багатіша. А створити їй такі умови, заохочувати її до цього — єдиний шлях, здатний усунути протиріччя в цьому величезному делікатному питанні. І найголовніше — не повинно бути в цій справі жодного насильства, бо воно, як правило, дає зворотний результат.

І останнє запитання: як ви самі оцінюєте вплив Громадянського Конгресу?

— Ми маємо організації у 18 областях України, в політичному спектрі займаємо лівоцентристську позицію. Соціологічні опитування і досвід спілкування з виборцями показують, що потенціал наш досить великий. На жаль, через ряд причин — фінансових та організаційних — ми не змогли його використати повною мірою. Про це самокритично говорив на з'їзді, було намічено ряд заходів щодо пошуку недовіри у роботі. Розраховуємо на приплив нових людей, зростання числа прихильників. А ті люди, які є зараз, — це основне багатство ГКУ. Бо без щирих спонсорів і за відсутності надії отримати з допомогою ГКУ «пошти, чини й ордени» до нас прийшли лише ті, хто усвідомлює свою відповідальність перед майбутнім України і бажає допомогти їй вибратися з тієї глибокої ями, куди її заманили брехливіми обіцянками. Це ті люди, які змогли відповісти на запитання: «Коли не я, то хто ж?»

Інтер'ю взяв
Вадим ВОДОЛАСЬКИЙ.

Життя Рад

Холодна старість з кучою пенсією — це та реальність нашого буття, коли людина не живе, а животіє

Найстаріша жителька Луцька Анастасія Федорівна Давидчук живе в центрі міста. Жінці — 103 роки. Маленька, сухенька, отака собі билиньонька на цьому світі. І кімната в жінки маленька, аварійна квартира. Невдільного часу меблі, старий-престарий одяг, різний мотлох докочула... Шість кипити-парувати відра на плиті.

— Мені вершечки, принесіть... Хоч маленьку мисочку, — просила сухенькі губи старенької жінки, коли за працівницею соціальної служби Тетяною Ломберг зайшов суди. — Одна жінка, Бог смерті мені не дає. Дітей не мала, чоловік же у ту першу війну загинув. До мене приходять, істи не мають, з магазином — сили немає. Кажуть, пенсії відлучили, а хліб став дорогий. Скажіть, рідненькі, чи за ту пенсію а хліб істи-муть?

Через годину-два, коли у міському відділенні соціальної допомоги на дому а загадав найстарішу жительку Луцька, то соціальний працівник Софія Вознюк сказала:

Та хіба так потрібно живе тільки одна людина напущою місті? Дітей сорі не було, а пенсії одержує інвалід другої групи Степанида Павлівна Сєзюк. Скажіть, що вона за ці гроші мала б купити? То а нощу їй з дому істи, щоб не померла з голоду. Сєзюк — вже за вісімдесят, боса все час ходила. А зараз холодно, а свої старі чоботи їй віддала... Знаєте, коли б таким, одиноким і немощним людям не було допомоги з боку місцевої влади, то вони б помирали від голоду і холоду. Страшно, що ми нині так живемо.

Погодосьмо, це справді — страшно. Але ж і жити якось треба. У Луцьку сьогодні проживають 2,650 одиноких старих людей, де максимальна пенсія рядового пенсіонера разом з «хлібинням» становить 890 тисяч карбованців. Але є серед них чимало таких, які одержують 410 тисяч карбованців на місяць. І не мають зовсім ніяких доходів, допомоги від рідних. Таким пенсіонерам ледь-ледь на хліб вистачає. А треба за квартиру заплатити, купити палива на зиму. Чимало стареньких та одиноких пенсіонерів живе на окраїні міста, де відсутній природний газ. Якщо би застали їм купити ці дрова, замерзнуть. І треба тут добре словити сказати на адресу Луцького міськвиконкому, працівників якого старяться хоч якось допомогти таким таким пенсіонерам. Цієї осені з бюджету міськвиконкому виділено 35 мільйонів карбованців, на які закуплено паливо для одиноких престарілих. Безкоштовно паливо на зиму вже одержали 59 пенсіонерів. Найбільшими пенсіями 1125 чоловік одержать одразу: матеріальну допомогу, кожний в сумі 590 тисяч карбованців. Для малозабезпечених на зимове зберігання закладено 130 тонн картоплі. Відкривається їдальня, де кожен день безкоштовно харчуються 25—30 пенсіонерів. В спеціально відкритому магазині 2,200 чоловік малозабезпечених мають змогу купити продукти харчування за низькими цінами. Голова Луцької міської Ради Антон Кривницький розповів, що за рахунок місцевого бюджету безкоштовно харчуються учні перших і четвертих класів, діти-сироти і від першого до одинадцятого класу.

Незважаючи на загальну економічну скруту, слабкий бюджет міста, ми дотримуємо про найбільшій старих людей, — діляться думками Антон Федорович. — Створемо будинок милосердя, працівники якого допомагатимуть самотнім, інвалідам. Для цього міськвиконком уже виділив більше 50 мільярдів карбованців. Закуплено продукти і товари пер-

шої потреби, ціни на які будуть значно нижчі, ніж в інших торговельно-закладах міста.

Новинкою для Волині сьогодні є те, що в містах і райцентрах створюються стаціонари на 6—10 місць, де людина може перебувати, якщо, наприклад, плесна хата потребує ремонту, або господарі старі та немощні. Такі стаціонари вже діють в Ковелі, Горохові, в Локчах. В них — повне державне утримання. Начальник відділу соціальної захисту населення виконкому Рожищенської районної Ради Марія Власюк розповіла, що, крім територіального центру, який діє в Рожищах, їде підготовка до відкриття роботової майстерні, в якій найбідніші старі люди за низькими цінами могли б пошити для себе щось з одягу. Чи не вперше на Волині тут відкривають кімнату медичної допомоги для одиноких та інвалідів району. Фінансування здійснюється з місцевого бюджету. Місцеві підприємства відпускають для спеціального магазину свою продукцію без попередньої оплати, якнайделше.

Але не треба думати, що у нас так все добре, — говорила Марія Микитівна. — Мені дуже важко зрозуміти, як живе іншій пенсіонер, навіть якщо він і одержує 780—890 тисяч карбованців. Повірте, коли людина має тільки пенсію, то прожити її не можливо. Я добре знаю пенсіонерку Марію Федорівну Левчук. Ця жінка за зарплату має 42 роки. Пенсія — 339,60 карбованців. А є люди, які мають 10—15 років стажу, пробабидували все своє життя, а нині одержують пенсію більш як удвічі вище. Скажіть, будь ласка, навіщо працювати? Чи є сьогодні в робочій людині інтерес до праці? Немає. І не буде, поки в нас ос така визначеність. Мене дивить, по ніхто над цим не задумується ні у Верховній Раді, ні в Кабінеті Міністрів. Мають, чиновники з високої влади не знають справжньої ситуації на місці.

Розповіла Марія Микитівна й дещо інше. Як правило, сільські листоноші в селлах раз в місяць розносять людям пенсії. На велосипеді, із сумкою через плече... Як десять, двадцять років тому. Тільки ж зараз у цих сумках десятки мільйонів карбованців. А листоноші — не переважно дівчата, молоді жінки. Не мають вони ніякого захисту. Безборонні перед лихою людиною? Хіба це не проблема?

Побував а недавно у відділенні зв'язку села Кременець Рожищенського району. Якраз листоноша Валентина Заїчук збиралася рознести пошту. Деякі газети, листи... Приблизно було дізнатися, що переділяються «Голосу України» в цьому селі — 26 сімей, а в 1995 році — значно більше.

— Обслуговує а 279 пенсіонерів, — говорила Валентина Заїчук. — Найбільша пенсія — 20 літнього мільйона карбованців, найменша — 410 тисяч. Щодня об'їжджає 25—40 будинків. Своєю велосипедом, із свого сумкою. Це при «советах» давали листоношам транспорт і сумки, а зараз — як хочеш. Купити нову сумку — це 350 тисяч карбованців, а зарплата в мене — 450 тисяч. Добре, що батьки допомагають, а то і на хліб не вистачило б.

Що ж, холодний листопадний дощ. Пронизливий нігер. Валентина Заїчук, підтримуючи велосипед, зникла в сільській вулиці. А в мене перед очима стояла найстаріша жителька Луцька, а, може, і всієї Волині, яка просила принести їй вершечки.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

УКАЗАМИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

УТВЕРЖЕНО

Міністерство рибного господарства України
ПРИЗНАЧЕНО:
ШВЕДЕНКА Миколу Миколайовича міністром рибного господарства України.

СИБУЛЬСЬКОГО Миколу Івановича першим заступником міністра фінансів України.

УВІДНОВЛЕНО:

ГЕРАСИМЧУКА Дмитра Андрійовича з посади першого заступника голови Державного

комітету України по вугільній промисловості у зв'язку з переходом на іншу роботу.

ОСТАПЕНКА Олександра Федоровича, СІЛЕКТОРА Григорія Володимировича, ТОЛМАЧОВА Валентина Васильовича з посади заступника голови Державного комітету України по вугільній промисловості у зв'язку з ліквідацією Комітету.

ОМІШЕВА Павла Володимировича з посади заступника голови Фонду державного майна України за власним бажанням.

ДРАМАТУРГІЯ

На минулому тижні у Верховній Раді обговорювалося питання про використання агропромислової асоціацією «Земля і люди» кредитної лінії уряду США від колекційного проекту з виробництва кукурудзи. Враховуючи зростаючий суспільний інтерес до «кукурудзяної справи», друкуємо виклад виступів Л. Танюка і О. Ткаченка, які прозвучали з парламентської трибуни.

Лесь ТАНЮК:

— Я належу до тих членів комісії, які відмовилися підписати довідку, односторонню складену паном Четчевим і запропоновану нам до механічного підписання. Відмовилися підписати цю довідку: О. Сладкевич від «Реформи», Т. Кияк від «Державності», секретар Комісії Верховної Ради з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією, член фракції МДГ Г. Старовийтов, О. Крайдовка від МДП, Ю. Тима від УНА-УНСО, Л. Танюк від Руху, Пилипівський М. Четчев, В. Виношевський від КПУ, Ю. Карасик від «Аграрників України», В. Олійницький, А. Косоловський від КПУ, М. Лавриненко від «Соціалістичної фракції» і В. Немировський від КПУ.

Роботу комісії не можна вважати достатньою, рішення сесії не виконано. За майже 5 місяців комісія провела лише 4 засідання, на них жодного разу, незважаючи на нашу вимогу, не прийшов О. Ткаченко. Я вже не кажу про аперте приховування ним своєї декларації про доходи. Членам комісії не було надано повної документації, запланованої в ряд господарств, що підписали угоди з АПА «ЗЛ», було зрано, а голова комісії постійно йв роботу по згортанню переривки, як він пояснював, «з патріотичних міркувань».

О. Ткаченко та М. Четчев називають проект «княгинини» пропачкою на той час пропозицією. Це неправда. Проект опрацьовано дуже погано. Генеральний директор фірми «Земля і люди» Г. Білополюс повідом-

ляє, що Кабінет міністрів розглянув проект у лютому 1993 року, а вже 4 лютого цей проект було підписано. Затвердив його Кабінет міністрів 9 лютого. Не було проведено експертної оцінки договору, організаційні роботи виконані нашивкури і з великим запізненням, вантажі завезено до господарств з порушенням строків.

Господарства Рівненської області отримували насіння ще 25 травня і змушені були відмовитися від нього, бо хто ж сіє кукурудзу так пізно. Та й взагалі АПА «ЗЛ» регулярно не виконувала обіцяний термін поставки насіння, гербіцидів і техніки. А керівники АПА «ЗЛ» досі не домовлялися між собою — на сесії чи на дев'ять паровозів було доставлено вантажі. За доповіддю В. Ільня їх було 7, за актом КРУ від 8.06.94 р. — 9. Так само вони досі не можуть підрахувати, скільки господарств ними було «ошкіджено» — 650, 780, 800. У різних документах різні цифри.

Отже, в березні АПА «ЗЛ» отримала під гарантію українського уряду 70 мільйонів доларів для закупівлі зерна кукурудзи. Повнення кредиту передбачалося здійснювати до кінця 1994 року. Протягом року виявилася неспроможністю її повернути. Долари були повернуті з державного бюджету. Бюджет України зазнав збитків на суму 71,75 мільйона доларів (тобто 70 плюс проценти).

«Враховуючи викладене», — писав у своїй доповідній записці заступник міністра фінансів В. Ільня, — Головна держава податкова інспекція України вважає, що асоціація «Земля і люди» в подальшому нецелюлісно виконувати свій функціональний зовнішньоекономічний діяльності по використанню державних цільових кредитів». І запропонував: «Зобов'язати асоціацію «Земля і люди» в терміновому порядку реалізувати свій функціональний зовнішньоекономічний склад, до складу якого погашення заборгованості за кредит (лист від 28 квітня 1994 року). Звичайно, цього ніхто не зробив, бо фірма, по суті, збанкрутувала і сподівалася тільки на державний порятунку. А всі розмови з президента про високі прибутки від проекту, які він оцінює у сотні мільйонів доларів (які нібито не віддані державі тільки тому,

що лежать у колоссах), — легенда. Легенда, створена для того, щоб приховати від людей і держави ті величезні збитки, що їх заподіяла «Земля і люди».

О. Ткаченко хотівся отожнювати власну комерційну структуру і Українську державу. Лише переплутавши власну кишеньку з державною, можна стверджувати, все закуплене асоціацією є загальнонаціональною власністю і пішло в «закрома Родины». А тому, мовляв, нічого бамкати в дзвони, все залишилося в Україні і все дає віддачу.

Але кому воно залишилося у вигляді розбурдованих панських маєтків та розкішних інформок, а іншим у вигляді податків з дрявних кишень.

Четчев приховує у своїй записці, а Ткаченко приховує у своїй статті в «Голосі України» той факт, що при укладенні угоди в лютому 1993 року АПА «ЗЛ» авалася до підписи свого юридичного статуту. Будучи комерційною структурою, вона вдала себе в угоди «за державне підприємство під керівництвом Міністерства сільського господарства, яке від імені уряду приєднується до договору». Саме це дозволило їй отримати державний цільовий кредит під гарантію двох урядів — України і США.

Але ж, пане Ткаченко, така дія підпадає під статтю 182 Кримінального кодексу України. Йдеться ж бо про службовий підаг, про внесення службовою особою в офіційні документи за відомо неправдивих відомостей.

Метою цього підагу було отримання підагу для власної комерційної фірми. Такі підаги АПА «ЗЛ» аво отримала (державна гарантія повернення кредиту безплатно отримання вантажів вартістю понад 65 млн. доларів), або намагалася отримати (ліцензія на вивезення продукції, обертання карбованцевої маси за державним курсом у долари тощо).

Отже, зерно, закуплене асоціацією, було, за її твердженням, частково не придатне до українських умов, а тому більша частина зернової кукурудзи або вимерла, або пішла на силос. Це суперечить п. 2 статті 3 угоди від президента американської фірми «Зенека», де зазначено: «Зенека» вважає, що насіння, яке було поставлене, повністю відповідало всім специфікаціям компанії.

Друге. Завдання, кому така «кукурудзяний ас», як О. Ткаченко, наголосити на тому, щоб заморську кукурудзу висіяти не

в чотирьох, як передбачалося, а в 17 областях України. Саме тоді вона не зійшла, що було порушено контракт, в якому зазначено, що «весь гібридний насіння кукурудзи буде посіяне в межах кукурудзних областей центральної України».

Третє. Під час закупівлі комбайнів та іншої техніки через посередницькі фірми було, як відомо, здійснено потрійну переплату, на чому Україна втратила близько 11 мільйонів доларів. Мусимо знати, в чій кишеньці ці долари осіли.

За державні гроші були закуплені товари, що не мали прямого відношення до проекту — 32 легкові автомобілі, офісні мебелі, офісна техніка, комп'ютери, факси, телефонні апарати.

Встановлено численні факти обміну продажу та безкоштовного передачі автомобілів та інших матеріальних цінностей на баланс іншим фірмам, що унеможливило відповідальність асоціації перед державою за наявний в повному обсязі. Автомобілі, зокрема, виконували роль розмінної монети — ними повертали борги, розплачувалися за оренду, бензин тощо.

Угоди, які укладала АПА з партнерами, вона не виконувала. Наслідком цього стали збиткові господарства України. Так довіда КРУ лише по одному Вінницькому району Вінницької області свідчить, що АПА завдала їхнім господарствам збитків на 926 тис. американських доларів. Нагадаємо, таких господарств було понад 800. Сумарні збитки, що їх завдала АПА господарствам, за нашими підрахунками, можуть сягати від 300 до 320 мільйонів доларів. Без самого кредиту.

Підтвердженням цих записань рішення цих даних необхідно провести незалежну аудиторську перевірку.

Значної шкоди завдала Україні гербіциди, закуплені асоціацією. Під споживачів та хазяйський підаг і справи. Деякі з них, зокрема, харнес і стомп не були дозволени в Україні. Важко визначити шкоду, заподіяну ґрунтам України.

Техніку й зерно перевозили судами США. Ми про це різко говоримо, але мусимо пам'ятати, що платя за фрахт американських судів в три-чотири рази перевищує звичайний міжнародний вартість фрахту.

Кукурудзяний проект Ткаченка — це стратегічний удар в вітчизняній селекційній справі. Академік О. Созинов писав, що врожай не стає не тільки через досі, а й через те, що злег-

коважили різницю в індексах ФАО (термін визрівання кукурудзи).

За американську техніку АПА «ЗЛ» заплатила понад 39 мільйонів доларів. Чому ці гроші не були скеровані на розвиток вітчизняної техніки? Чому значна частина цієї техніки не числиться ніде на балансі? Чому вона не дає сьогодні належної віддачі? На оплату послуг американських фермерів АПА «ЗЛ» списала 2 мільйони 740 тисяч доларів США. Як насправді були втрачені ці долари, бо самі американці нічого не знають про отримані ними кошти? Як двічі напояв на розлідування цього епізоду. Мені в цьому відповіли: як і в наданні Ткаченко деклараций про сходи.

Пан Четчев сказав, що Америка вислала нам сім трактів, а прийшло, мовляв, десять трактів, тільки меншою вагою. Що, вони розподілилися в дорозі? Не набули батьківської ваги? Справа в тому, що подають вагу американці у фунтах, а ми в кілограмах. Ось звідкіль різниця. Багато вантажу було приховано, ніде не зареєстровано, приміром, 8 котлів, косарка для саду тощо.

Додаток до виступу

Окрім наведеного у виступі, в окремому листі до редакції «Голосу України» у відповідь на статтю О. Ткаченка «Усе, що ми закупили себе принесли і принесе віддачу», («Г» № 223 від 24.11.94 р.) Л. Танюк додає ще й таке: тоном при цьому звинувачує не тільки Ткаченка, поновлюючи сотням тисяч читачів «Голосу України»:

«Але факт і те, що на свою п'єдестолу кампанію Л. Танюк отримав 40 тисяч доларів від незалежних американських прописок. Про це, зокрема, написав до Мандатної комісії суперник Л. Танюка по округу І. Макар. Гроші отримав, тоді і відправивши їх».

Одне слово, продає Танюк іншими фірмам, працює на ПРУ та капіталіста, а в тих одні мста — поналіти Олександра Ткаченка! І ось тепер руського диверсанта сполено за руки, в яких він цупко загнаний 40 тисяч американських доларів і тому його — до суду! Аби не зайняв руку на парламентській істрабелімент і дав, наприклад, спокій іншим силам — комуністам і соціалістам.

Бог свідок, такої великої суми я досі не тримав у руках. І взагалі де мені зматігати з мільйонною

Аграрна політика

БІЛЬШЕ того, село звинувачують у тому, що воно нібито є чинником інфляції, гальмом економіки і т.д.

Щіпичні звинувачення на руку тому, хто хоче відвести підогру від своїх кримінальних дій у сфері вітчизняної економіки.

Поміркуймо. Так, село і раніше було фінансовим донором держави. Але тоді ці грошові ресурси використовувалися для вітчизняного виробництва, утворення додаткових робочих місць, вироблення предметів першої потреби.

А тепер селянина пограбували і ще грабують для збагачення окремих ділків злочинного банеу.

Ось деякі складові частини механізму пограбування селян, та й робітників теж.

ПЕРШОЮ переод від однієї суспільно-політичної формаци — соціалізму до іншої — капіталізму, українськими «реформаторами» створювалися економічні механізми масового пограбування людей і першого накопичення капіталу.

Основною складовою частиною цього механізму є інфляція. Вона найбільше соціальне лихо, яке спіткало Україну. Інфляція зруйнувала виробництво і загнала людей праці у злидні. І водночас допомогла сконцентрувати багат-

СЕЛО ІНФЛЯЦІЯ

Проблеми подолання кризи в агропромисловому комплексі стільки разів обговорювалися на пленарних засіданнях Верховної Ради попереднього і нинішнього скликань, що, мабуть, ні розмови набридли і самим селянам, але справу — не вирішено.

ство в руках спекулянтів і шахраїв.

Наші доморені риночки з сапідолом і психологією промислових крамарів досі не дали великих успіхів, створюючи парникові умови для комерсантів. Всі комерційні структури і перекупщики нажилися на інфляції. Тому вони і роблять усе, щоб зрівнати антиінфляційні заходи. Чинники інфляції створюються штучно.

Наприклад, в умовах товарного дефіциту і зменшення обсягів виробництва курс національної валюти кон'юнктурно зникається через підвищений попит на імпорт. Держава своїми незграбними (або ж інспірованими) діями може сприяти роздуванню попиту на імпорт та іноземну валюту.

Торговельний посередник скуповує валюту, за неї імпортує товар, який продас з прибутком, знову купує іноземну валюту і т.д. За невеликого дефіциту це сприяє наповненню внутрішнього ринку, після чого попит на іно-

земну валюту зменшується, а валютний курс знову підвищується. Але коли дефіцит гострий і наростаючий, а виробництво зупиняється — ринок не врівноважується, курс іноземної валюти під тиском шаленого попиту делал зростає. Ще й підірваністю вивезення валюты за кордон. Такий спекулятивний вибор стає суттєвими чинниками інфляції.

Доларизація грошового обігу — це один чинник інфляції. Здається, наперстий уряд і Банк намагаються з цією доларизацією якоюсь боротися.

ТЕПЕР подивімося на механізм штучного підвищення курсу іноземної валюти. Першине співвідношення валют різних країн залежить від співвідношення ціни на товари, які надходять в обмін. Курс валют у принципі має бути таким, щоб продавці товару було байдуже, за яку валюту його продавати. Якщо, наприклад, ціна тону нафта на ринку однієї дер-

жави 100 доларів, а на ринку іншої 10000 руб, то курс останнього до першого товару становитиме 100 руб за 1 долар.

Якщо п'яті середнє співвідношення ціни наборів із 124 основних продуктів у США та Україні, то курс карбованця (за даними Інституту економіки НАН України в 1993 році) має становити 254 руб за долар.

Чому ж у дійсності курс карбованця набагато нижчий — 70000 за 1 долар на 1 жовтня 1994 року? Бо тому, що розвивається підвищення, можна сказати, спекулятивний, попит на долари.

Джерелом накопичення капіталу комерційними структурами, а також іще одним чинником інфляції є обіг грошей — вибух з обіг готівкою і безготівковий платіжних засобів, які повинні забезпечити обслуговування руху товарних потоків.

В умовах постійного спаду виробництва та зниження обсягів реального національного продукту додатковий вибух з обіг не за-

безпечений товарною масою грошей для покриття цінового приросту валового внутрішнього продукту призводить до зростання ціни, розкручування інфляційної спіралі та подальшого зубожіння населення.

Опоненти можуть сказати, що емісія інфляцію розкручує якраз агропромисловий комплекс. Це так. Але це робить не селянин, який працює на фермі та в полі.

Бо існує механізм вилючення грошей із села через систему заготівель. Прикладом можуть служити такі цифри. Питома вага прибутку сільськогосподарського виробника в ціні буханки хліба — 14%, в ціні 1 кг масла — 10%, в ціні 1 кг цукру — 8%.

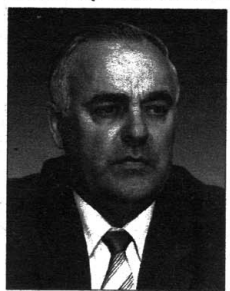
Це говорить про те, що селянин не є власником своєї продукції, у нього її забирають безкоштовно.

Висновок один. Кризу на селі треба долати не емісією на закупівлі сільгосппродукції, а зміною відносин держави і села. Зміною виробничих відносин в агропромисловому комплексі сільськогосподарського виробництва, суміжними підприємствами та підприємствами обслуговування.

Анатолій КОСОЛАПОВ, народний депутат України, голова підкомісії Верховної Ради України з питань грошово-кредитної політики.

«КУКУРУДЗЯНІ СПРАВИ»

Олександр ТКАЧЕНКО:

вими можливостями. нашого аграрного Шерлока Холмса (маю на увазі пана Ткаченка, який так прискількиво досліджує тепер мою біографію).

Признатися, на такого роду базирнування я давно перестав розраховувати. На Івана Макара я тоді не подав до суду лише тому, що той виступив свого «доноса» запалу, виключено з розрахунок, — бо набрав на виборах у Дрогобичі 1,7 % голосів (проти моєї 58,6 %). Друзі, що його хвалили й накручували, вміли відслідковати збіг, Макар залишився без роботи; дружина безробітна, діти, клопоти. І хоч був у дуже лютій на нього за ці наклади, мені не заважило, щоб на бідного Макара знову подейли всі шпильки. Та й Юхоньків підтримував: «Не треба. Ти переміг, а він охолов. Дай йому шанс».

Однак справа після сотні інших фальшивок підійняти ще й цю, «фінальну», — була. Про це писали 26.03.94 у своїй газеті до Голови Центральної виборчої комісії п. І. Ємця мої довірені особи.

Генеральна прокуратура листом від 13.05.1994 року повідомляла І. Макара, що «доказів причетності І. Ткаченка до отримання копій від іноземних фірм в ході перевірки не з'ясувало».

Бажало поставити крапку на цій історії, я напоїв на графологічній експертизі. Таку експертизу було проведено. І 19.05.94 р. я одержав з прокуратури довідку. Щоб у мене Шерлок Холмса та докторів Ватсона знову не засерили руки до анонімних криминальних, цитує цю відповідь поєнств.

«Народному депутату України Ткачу Л.С.

Повідомляю, що по закінченні перевірки доводів, викладених у зверненні гр. Макара І.І., матеріали перевірки 12.05.94 р. направлені в Генеральну прокуратуру України».

Однотипно повідомляю, що проведенням спеціалістами експертно-криміналістичного відділу Головного управління внутрішніх справ м. Києва по черговим дослідженням встановлено, що «відпис в документі організації «Фрідом Хауз» виконаний не Лесем Ткаченком, а другою особою з наслідками підпису Л. Ткаченка». (довідка № 243 від 10.05.93 р.)

Перший заступник прокурора міста старший радник юстиції С.М. Винокуров».

Якщо справді, пане Ткаченко, це був ваш останній аргумент у захисті «кукурудзяних справ», то мені вас широкі шкода. До мого Імені, яке вам хотілося б у такій історії спосіб збудувати, ваш догляд не пристав. Але, хлопцях діток на іншого, можна заарештувати і самому. Потягнете на свої руки, пане Ткаченко, чи не вчинили ви щодо мене злочин, свідомо образивши мою честь та гідність?

практиці (та і в світовій). Американська сторона погодилася з моєю кандидатурою. Отож я віддав роботу, якою займався за фірмою «Земля і люди» (Югославія) і німецькою фірмою. Ми відпрацьовували аналогічне на невеликих площах — 10 — 15 тис.га. А тут — 200 тисяч гектарів!

Зауважу, не зерно тільки кукуруза Україна, а ще технологія. Щоб зголом і себе краще годувати, і продавати, а не купувати зерно. Це — найцінніше для України в тому проєкті!

Мені надали можливість виїхати до Америки разом з п'ятьма спеціалістами, щоб розглянути цей проєкт на місці. Зі мною поїхали спеціалісти як з Міністерства сільськогосподарського, так і з асоціації «Земля і люди». Протягом трьох днів ми ознайомилися з проєктом і ділили висновки, щоб заслугоувало не просто на увагу, а міг слугувати на його застосування на території України.

За короткий строк, починаючи з середини березня, а точніше десь з 10 — 12 березня і до середини квітня, ми одержали всі вантажі, які передбачалися проєктом, одержали відповідні підтримку з боку наших організацій — Міністерства сільськогосподарського, митних служб, науково-дослідного інституту для виробництва сільськогосподарських машин.

Отже, за півтора місяці ми провели величезну роботу як з організації транспортування, так і з реалізації самого проєкту. Було охоплено в 17 областях 166 тисяч гектарів, колосили 1 радощів. Це, безперечно, величезний обсяг. Під цей обсяг американська сторона за контрактом відраділа до нас 20 агрономів-інженерів і 96 фермерів для роботи у період від посівної до збирання кампанії.

У 1993 році ми посіяли не 200 тис. гектарів, а 100,8 тисячі. Незважаючи на складні погодні умови 93-го року (у вересні владари заморозки), ми одержали 197 тис. тонн зерна і 100 тис. тонн соєвого насіння на суму 149 млн. доларів за світовими цінами.

Проведена експертиза і що доводжу з результатів підписав президент Академії аграрних наук О. Соколов та міністр сільськогосподарства Ю. Карасик. Була проведена незалежна експертиза з американською стороною. Американська сторона обрахувала врожай, який ми зібрали і в 66,1 і в силосі і вийшло на суму 169 млн. доларів.

Але кому треба показати, що в Україні це вартує комплексно вкладати інвестиції. Бо за розрахунками ми мали одержати за 5 років — 70 мільйонів. А за розрахунками американців, ми одержали десятки мільйонів доларів прибутку вже у перший рік. Це і техніки і машини на 49 млн. доларів.

Цей проєкт ми продовжили у 1994 році і далі продовжимо.

Починаючи з грудня 1993 року по середину травня 1994-го року було проведено 9 ревізій асоціації «Земля і люди». Вони були зроблені за вказівками тодішнього Голови Верховної Ради І. Плюща і виконуючого обов'язки Прем'єр-міністра Ю. Звігильського.

Результати перевірок друкувалися у «Вісничому Києві» та інших газетах, що теж було порушенням усіх законодавчих і юридичних основ. Після всіх тих перевірок мене особисто трічі запрошували до Генеральної прокуратури.

Нашу роботу перевіряла державна митна служба, транспортна прокуратура, КРУ тощо. Усі ті ревізії не дали нам можливість цього року посіяти 40 тис. гектарів. Із 100 тис. га ми засіяли 60. Але цього року вся кукуруза дозріла, транспортна прокуратура, КРУ тощо.

Якщо трічі середня врожайність по Україні була 25,2 центнера з гектара, то наша кукуруза дала 49,3. Якщо цього року по Україні середня врожайність 20,6, то кукуруза нашої асоціації дала врожай 39 центнерів. За два роки ми трічі окупили цей проєкт. Треба врахувати і техніку, яка завезена — 200 зернозбиральних комбайнів, 100 обприскувачів і 54 сівалки. Продуктивність американського комбайна в 5 разів вища, ніж у нашого (45 — 50 га за день). Обприскувач обробляє 300 — 350 га. Сівалка сіває 100 — 120 га за день. Розраховано техніку на 10 — 15 років. Отже робота по реалізації цього проєкту, попри всі наші негаразди, принесла і ще принесе вигоду Україні.

Нашу роботу перевіряла державна митна служба, транспортна прокуратура, КРУ тощо. Усі ті ревізії не дали нам можливість цього року посіяти 40 тис. гектарів. Із 100 тис. га ми засіяли 60. Але цього року вся кукуруза дозріла, транспортна прокуратура, КРУ тощо.

Додаток до виступу

Верховна Рада України на сесії 12-го розглядала дане питання. Тимчасова комісія, яка протягом п'яти місяців перевіряла використання кредиту США, дала однозначну висновку — правопорушень і криміналів з боку асоціації «Земля і люди» немає. Це підтверджено десятиразовими, що проведені компетентними органами на рівні республіки, областей і районів, де застосовувалася американська технологія вирощування кукурузи. Спеціалісти-виробничники і науковці, співпрацюючи на результаті застосування технології у 1993 — 1994 роках, стверджують одне — круїснонастійний українсько-американський проєкт цілком підходить для умов України.

Розроблена програма вирощування зернової кукурузи буде продовжена і в наступному році, оскільки вона розрахована на декілька років. Вільше того, за прикладом «кукурудзяного» проєкту Кабінетом міністрів України затверджений новий проєкт «Ітеркурор», який стільно з німецькою фірмою перед-

бачено вирощування цукрових буряків на площі 100 тис. гектарів. Подібний проєкт розробляється спільно з французькими і голландцями по соннику.

Актуальність таких проєктів підтверджується тим, що вони органічно вписуються у ті реформи АПК, про які мало років тодішній лише розмови. Звичайно, на їх застосування і вдосконалення потрібен не один рік. А тому, мабуть, не слід відкидати іноземних інвесторів, а навпаки — запрошувати їх до плідної співпраці. Що ж до оцінки прогресивних нововведень, то їх мають давати висококваліфіковані спеціалісти своєї справи.

Ситуація, яка склалася довкола використання асоціацією «Земля і люди» кредитної лінії уряду США, ми попросили прокоментувати заступника Генерального прокурора України Олега Колібічу і начальника КРУ Міфодія Павла Сліпченка.

Олег КОЛІБІЧУ:

Прокуратура дає правову оцінку діям посадовців осіб і фактам порушень (якщо такі будуть виявлені) тільки тоді, коли матиме результати ревізії КРУ Міфодія. Такого акта у нас ще немає. Тільки той, коли спеціалісти КРУ зроблять свої фахові висновки, до справи вийдуть правоохоронці.

Зазначу, що наші спеціалісти працюють сумлінно, прискількиво і ретельно. Будуть винні — вони понесуть відповідальність. Незважаючи на посади і пости.

Павло СЛІПЧЕНКО:

Перевірку асоціації «Земля і люди» КРУ зробило і матеріали ми передали до Тимчасової депутатської комісії, яку очолює М. Чечетов. На висмоті цієї комісії так, у якій зафіксовано факти порушень. Ви ж знаєте, який зараз стан виконавської дисципліни в центрі, і на місцях. Але оцінку цих порушень і причетність до них тих чи інших посадовців осіб різних рангів мають дати правоохоронні органи і аж ніяк не Верховна Рада. То не її справа.

Залишається додати сакральне: кожен політик — людина на видоті. І він має знати, що будь-яка його дія, а тим більше фінансово-господарська, може розглядатися навіть під мікроскопом.

Отож інтерес до цієї справи — розумний. Нас однеобтяжливим безконтрольним правлячим властью минула. Зараз політичні опоненти один до одного прискількиво. І це добре.

Але знайомий й до того, що остаточні висновки з будь-якого «компромісу» — за правоохоронними органами. І тільки за ними.

Календар «Голосу України»

«ДЛЯ МЕНЕ ІСТОРІЯ НЕ БУЛА ЧИМОСЬ АРХАІЧНИМ»

Київському живописцю і графіку Михайлу Дергусу вчора виповнилося 90 років. Щодня — робота над новими картинками, подія — учній.

Михайло Дергус з когорти славетних першопрохідців нашого буремного століття, сучасний і поборитим тих, чи діями, творчість і життя набула легендарної зоряності. Однотипно Павла Тичину, Олександра Довженка, Василя Сісєна, Миколи Бажанка, Івана Кавалеридзе, Бориса Лятошніського, Лєса Курбаса, Андрія Малишка, Амвросія Бучми. Народний художник. Народний не тому, що його творчість увічнена найчистішим національним відзнакою. Народність — в органічному злитті його внутрішнього духовного світу з життям народу.

«Вперше оратор «Дума про комага Голоту» був експонований у Києві восени 1947 року на виставці, що була організована після звільнення України від фашистів. Узяв Дергус художника й людини, його натхнення і роботу вважали повною звитяжністю-герої. І легендарні козаки Голота, Іван Коваленко, Гайда Андрій, Маркус Богуславський, і історичні — Богдан Хмельницький, Іван Богун, Семен

Палій, Давид Нецай... Ці та інші образи — історичні пісні й народні пісні України».

Художником не обривало критики, як дорікали йому за відхід від «генеральної лінії» (і така була в напому мистецтві), заперування у свину давнину. Не подіяло. «Для мене, — говорив Михайло Гордійович, — історія ніколи не була чимось архайчним, таким собі романтично-ідеальним минулим. Я завжди жив, як живу і знаходжу в її глибинах ті моменти й такі зв'язки, які найближчі мому серцю й сутюсності нашої дійсності, а головне — не вимирли в народі...»

Влітку 1939 року разом з своїм другом, теж художником, Гаврилом Пустовитом рушив Дергус пішки в напрямку України. Тоді він створив такі шедеври пейзажної картини, як «Прийняття у Ходорів», «Віля Корсун», «Три яри», «Гребля у Вільшанці». Тоді ж з'явився перший за часом варіант композиції «Вітер» (гравюра сухою голкою).

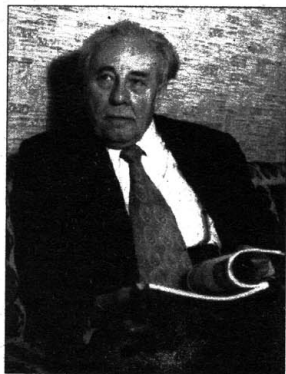
Повені деструктивні картини Гордійовича — це час найважчий напруженої праці, результату якої на сьогоднішній день історичним нових образів постали образотворчого мис-

тества. Йдеться не лише про самотнє бачення і глибоко психологічне осмислення сутності образу, що зображувався, надзвичайну живописність, суму дисципліну технічній рисунку, а й про ту дивовижну індивідуальну емоційну інтонаційність, якою пройняті його твори.

Романтизм? Так, романтизм, але романтизм особливий вартості! Яскравий приклад — реалізація масштабного живописного циклу «Степ», над яким митець працює і донині.

Надзвичайно плідна робота Михайла Гордійовича в царині книги. Він першим в Україні виступив з образно-пластичним коментарем тольстовської епопеї «Війна і мир». Був він і першопрохідцем в ілюструванні прозових творів Кобиляка, Шевченка «Катерина», «Лісові пісні» Лєси Українки, «Вечори на хуторі поблизу Дікальк» Гоголя, оповідань Марка Вовчка.

Ілюстрації Дергуса... Значущість цієї частини доробку митця вако переопіняти. Ясна річ, не з огляду на його чисельність або шістьдесятилітній досвід доробку. Кожна з робіт — це цінний аргумент на користь плідної співпраці (заочної або безпосередньої) письменника й художника-ілюстратора...

Народному художникові України, лауреату Шевченківської премії, кавалеру Почесної відзнаки Президента, академіку Михайлові Гордійовичу Дергусу — дев'яносто. Щодня — робота над новою картинкою, подія — учній.

Ігор ВЕРБА, мистецтвознавець.

Продиктовано в номер

Важливо, що незалежна і стабільна

1 грудня на засіданні Північноатлантичної Ради у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі було ухвалено комюніке, в якому у пункті 10 зазначається: «Ми надаємо великого значення розвитку відносин з Україною. Незалежна, демократична і стабільна Україна — важлива для європейської безпеки та стабільності. Ми наполягаємо на тому, що Україну було залучено до участі у двох польових маневрах у рамках «Партнерство заради миру», що відбулися у Польщі та Нідерландах. Сподіваємося на завершення Окремої програми партнерства. Вітаємо голосування українського парламенту на користь приєднання до ДНЯЗ, що стало фундаментальним кроком до вступу України до ДНЯЗ як без ядерної держави».

Україна — мрія королів

Як повідомив прес-центр МЗС, 29 листопада в Лондоні у Букінгемському палаці відбувся щорічний Королівський прийом дипломатичного корпусу, на якому був присутній уряд Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії на чолі з Прем'єр-міністром Джеймсом Мейджором. Під час прийому Надзвичайний і Повноважний Посол України у Великобританії Сергій Комисаренко отримав нагоду зустрітись з Королем Великої Британії Єлизаветою II і мав з нею коротку бесіду. Посол також зустрівся з членами королівської родини, зокрема чоловіком — Герцогом Единбурзьким Філіпом, синами — Принцем Уельським Чарльзом та Герцогом Йоркським Ендрю, а також з Герцогом Гертфордським Глостерським, з якими поділилися думками про шляхи розвитку економічних та культурних зв'язків між обома державами. Принц Уельський Чарльз сказав, що хотів би в майбутньому відвідати Україну.

Коли допомога вигідна всім

Відбулася зустріч Тимчасового Повіреного у справах України у Швеції І. Сагача із заступником голови Ріксдагу (парламенту) Швеції Г. Турдін. Під час зустрічі були розглянуті перспективи розвитку двосторонніх відносин, обговорювалися можливі шляхи та форми співпраці в окремих галузях, що становлять обопільний інтерес. Український дипломат поінформував заступника голови Ріксдагу про прийняті ВР України рішення щодо приєднання нашої держави до ДНЯЗ, наголосивши, що без практичної допомоги з боку західних держав, зокрема Швеції, Україні буде проблематично своєчасно виконати узяті на себе зобов'язання.

Найголовніше нині — допомогти українцям східної діаспори

Провідними напрямками діяльності Товариства зв'язків з українцями за межами України (товариства «Україна») за минулі три роки були розвиток контактів з українськими громадами в незалежних державах СНД, країнах Балті, подальше поглиблення зв'язків з українськими осередками у деяких європейських країнах та Південній Америці, налагодження співпраці між західною та східною українською діаспорою. Про це йшлося на зустрічі керівництва товариства «Україна» з вітчизняними та зарубіжними журналістами, яка відбулася у Києві.

Найбільш присутні голови рад товариства «Україна», письменник Іван Драч, представник Координаційного комітету допомоги Україні (США) Анатолій Лисий, президент Українського братського союзу (США) Іван Олексенко та інші.

Товариство «Україна» підтримує зв'язки з українськими громадами 36 країн світу і збирається сприяти створенню таких осередків ще у 20 інших державах, де мешкають українці. Зокрема відзначалося, що завдяки зусиллям товариства за три останні роки кількість українських громад у нових державах, які виникли на місці колишнього СРСР, збільшилася в 10 разів, і нині їх налічується понад 120. Крім цього, товариство прагне над залученням до зусиль вищої освіти в Україні молодих українців з-за межами держави. Йдеться про підготовку для діаспори в СНД вчителів української мови, літератури, історії тощо. За словами учасників зустрічі, через Міністерство освіти України відіслатимуться 300 стипендій студентам-українцям з-за кордону.

Причиною кривавої війни в Таджикистані стала нездатність комуністичного режиму Душанбе впоратися з організованою опозицією. До грудня 1991 року вона об'єднала всі антикомуністичні сили країни, в тому числі Демократичну партію, Ісламську партію відродження, Ісламські національний фронт та інші угруповання, що базуються в південних районах республіки.

У травні 1992 року озброєні загони опозиції зайняли в Душанбе телестанцію і президентський палац, а також блокували всі дороги, що вели до столиці. Між загонами опозиції та силами, вірними Президенту Р. Набієву, відбулися збройні сутички.

Подальший розвиток подій призвів до створення тимчасового уряду. Проте він виявився досить слабким і не зміг запобігти ескаляції напруженості.

Дестабілізуючим чинником стали роззбройовані в республіці російські прикордонні війська і 201-а мотострілецька дивізія МО РФ. Протиборчі сторони звинуватили російські війська в тому, що вони продають або передають зброю наліво й направо.

У зв'язку з ескалацією громадянської війни представники Росії, Казахстану і Киргизстану наприкінці серпня 1992 року в Душанбе обговорили можливі миротворчі дії під егідою СНД, було прийнято рішення посилити охорону кордонів з метою поставити заслін припливу зброї з Афганістану для опозиційних сил.

Проте, незважаючи на досягнуті угоди, восени того ж року відбулася ескаляція бойових дій у районі Курган-Тюбе та інших місцях, в тому числі й на околицях Душанбе. Та воєнна допомога Узбекистану дала змогу урядовим силам здобути тимчасову перемогу. В результаті було досягнуто угоди про припинення воєни.

У листопаді 1992 року Верховна Рада ухвалила у посади Президента Р. Набієва і затвердила своїм Головою І. Рахмонова. Пост президента було скасовано і Таджикистан проголошено парламентською республікою, сформовано коаліційний уряд. Однак бойові дії тривали вдовж афганського

«Гарячі точки»: що ми про це знаємо

ТАДЖИКИСТАН У ВОГНІ

Широкомасштабна війна, що охопила Таджикистан восени 1992 року і триває з невеликими перервами донині, — яскравий приклад втілення в життя колоніальних сценаріїв, народжених ще в 20-ті роки, коли Центральну Азію було розділено на кілька нових держав. Ця війна забрала десятки тисяч людських життів і «народила» сотні тисяч біженців.

кордону і в Кулябі. Через кілька місяців урядові сили за підтримки російських військ спробували очистити територію республіки від сил опозиції, але зустріли запеклий опір.

На думку експертів, успіхи опозиції пояснюються тим, що в ряді районів на її боці виступає місцеве населення. Зокрема, так діють жителі долини Каратегіна. Вони підтримують опозицію, бо тут — батьківщина багатьох лідерів Демократичної партії та Ісламської партії відродження. Протягом 1993 року в долині активізувалося кілька загонів опозиції, що проходили підготовку в Афганістані. Згодом сюди проникли основні групи двох бригад опозиційної армії. Ці групи влітку поточного року захопили в полон 53 солдати й офіцери урядових військ, велику кількість зброї і боєприпасів. Сутинки почалися в населених пунктах по всій долині. Громадянська війна, якою охоплені Таджикистан, викликає тривогу в інших країнах Центральної Азії.

Узбекистан на початку розвитку подій у Таджикистані беззаперечно підтримував його уряд. На його території готувалися спецбатальйони МВС, який захопив Душанбе в грудні 1992 року. ВПС Узбекистану проводили масовані бомбардування долини Каратегіна. З Ташкента прибув нізвинний міністр оборони Таджикистану О. Шишлянников. Проте останнім часом Ташкент змінив своє ставлення до керівництва Таджикистану в зв'язку з урівнянням узебського населення в південних районах цієї країни. Керівництво Узбекистану зрозуміло, що душанбінський режим нездатний закрити кордон з Афганістаном і стабілізувати внутрішній стан обстановку. Очевидно, цим можна пояснити той факт, що Ташкент не послав свого спостерігача на переговори уряду з опозицією в Тегерані влітку цього року.

Киргизстан дотримується позиції спостерігача. Хоча його батальйон і перебуває в Таджикистані, та бойових дій не веде і дислокується у відносно спокійному районі. В той же час киргизстанський представник був присутній на Тегеранському раунді між-

таджицьких переговорів.

Щодо Казахстану, то минулого року мав місце інцидент між його військовим контингентом і населенням Бадахшану. Опозиція в Алматы виступила з вимогою виведення казахського батальйону з Таджикистану або дозволу громадянам Казахстану воювати на боці опозиції.

Туркменістан відмовився втручатися в таджицьку ситуацію, хоча на його території перебуває близько 300 тисяч біженців із цієї країни.

Ситуація в Таджикистані делалі більше змушує сусідів прислухатися до думки місцевої опозиції. Увага до таджицького проблем пов'язана і з присутністю росіян у цьому регіоні. Та чекати рішучих кроків центральноазіатських країн щодо Таджикистану поки що напевно чи варто. Насамперед тому, що він є «зоною життєво важливих інтересів» Москви.

Згадані міжтаджицькі переговори в Тегерані закінчилися невдачею.

Черговий раунд міжтаджицьких переговорів пройшов у Ісламабаді. З точки зору опозиції, на переговорах урядова делегация «зволікала час» у зв'язку з майбутніми президентськими виборами в Таджикистані. Офіційному Душанбе, судячи з усього, потрібне було прийняття рішення про продовження строків переговорів, щоб заробити очки «мировотворців» у передвиборчій кампанії. Тому опозиція, як і раніше, веде збройну боротьбу, здійснюючи переходи через кордон, акти тероризму і саботажу всередині країни.

Тим часом на переговорах у Ісламабаді було вирішено продовжити перемовини.

Отже, мир? Навряд чи можна стверджувати, що він запалне в Таджикистані найближчим часом. Для цього потрібне щире бажання противоборчих сторін, а його поки що не помітно.

Віктор ПРОНКІН,
старший науковий співробітник
Національного інституту стратегічних досліджень.

Екологія

кислотний дощ, допоможи сусідам

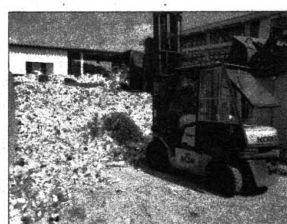
Головна причина випадання кислотних дощів у Японії — отруєння довкілля в Китаї та інших сусідніх з нею країн Азії. Довести цю тезу покликані дослідження, виконання якого розпочнуть наступного року японські спеціалісти. Вони вестимуть спостереження протягом трьох років, і на підставі дослідження опрацюють програму сприяння сусіднім країнам у боротьбі з промисловим отруєнням навколишнього середовища.

Багато хто з японських дослідників переконаний, що кислотні дощі, які часто випадають у різних районах Японського архіпелагу, спричинені переважно сірчаними й азот-

Якщо йде

кислотний дощ, допоможи сусідам

стими викидами підприємств Китаю і Південної Кореї. Тому саме в цих двох країнах планується передусім провести нізвинні дослідження. При цьому особливу увагу буде приділено китайським та південнокорейським ТЕС, що їх вважають основними «постачальниками» до атмосфери речовин, котрі спричиняють кислотні дощі в Японії. На підставі даних дослідження японські експерти планують зробити прогноз стану екології в сусідніх країнах Азії на найближчі 10—20 років. Виходячи з цього прогнозу, передбачається розробити програму допомоги країнам Азії щодо захисту дов-

кілля, у якій головний акцент має бути зроблено на забезпеченні їх дешевим та ефективним обладнанням, що дає можливість очищати промислові відходи.

На зйомку з журналу «Look Japan» склад «сміття» японського виробництва для переробки відходів.

Міграція

ДОБРОВОЛЬНО,
БЕЗ НАСИЛЬСТВА

Нове демографічне явище спостерігається останніми роками в Китаї. Вперше за 45 років після утворення КНР відбулася міська молюдь добровільно, не насильно, як це було в період правління Мао Цзедуня, в пошуках кращого життя вирушає до села.

Соціологічне дослідження, проведене з метою визначення ролі і місця сучасної китайської молюдь в модернізації країни і здійсненні економічних реформ, показало, що останніми роками понад три мільйони чоловік знайшли собі заняття у селищах і приміських селах.

Григорій АРСЛАНОВ.

А як у них!

Жінки за безпеку

Антиядерний рух «Невада-сімей» і Лобнорський комітет виступили організаторами міжнародної конференції «Жінки Сходу за без'ядерний світ та екологічну безпеку». Робота конференції проходила в Алматы і включала тривалий обмін думками у секціях та за «круглим столом». Підсумком конференції стали меморандум і закладення алеї «Жінки світу». До речі, серед дерев, що їх посадили організатори цієї конференції, й саджанець Маргарет Тетчер.

Тетяна КОСТИНА.

ТОМПО
2000

образцов итальянской мебели:
кухни, гостинные, спальни, сантехника и др.

Доставка и
установка,
услуги
дизайнера

ВАМ
ДОСТАТОЧНО
ЗАПЛАТИТЬ
ВСЕ ОСТАЛЬНОЕ
МЫ СДЕЛАЕМ
САМИ

МЫ БЫЛИ ПЕРВЫМИ И ОСТАЁМСЯ ЛУЧШИМИ!

Железнодорожное шоссе, 41, тел.: 294 81 81, факс: 269 87 18

Официальное представительство Сукремльского чугунолитейного завода в Украине

продает:

трубы ЧК-50, трубы ЧК-100
и фасонные части к ним
за украинские карбованцы
по безналичному расчету.

Телефон — 452-27-97.

Факс — 452-28-29.

PAREX BANK

Без проблем и формальностей!

- ПРОДАЁМ КАРБОВАНЦЫ ЗА ВАЛЮТУ Тел. 222416, 222264
- ПОКУПАЕМ КАРБОВАНЦЫ, ТЕНГЕ, БЕЛОРУССКИЕ РУБЛИ Тел. 229561, 213540
- СПРАВКИ О КУРСАХ Тел. 281483
- ОТКРЫТИЕ КОДИРОВАННЫХ СЧЕТОВ Тел. 283659
- АККРЕДИТИВЫ В ЛЮБОЙ ВАЛЮТЕ Тел. 284330

Филиал "Лаймдот": ул. Кр. Барона 20/22, Рига, Латвия
Тел.: (0132)-222264, 222416, Факс: 281596
Телекс 614567 LAIM SU

«Научно-производственное коммерческое предприятие «БКФ»

ИЗГОТОВИТ из полиэтилена: пленку-рукав шириной до 1500 мм, пакеты хозяйственные, обложки для тетрадей, мешки и вкладыши транспортные, пробку винную и коньячную; ПРИОБРЕТЕТ линию рукавной пленки.

г.Рубежное Луганской обл., ул.Ленина, 4.
Тел. (06453) 5-21-61, 5-50-37; т/факс 5-14-71.

Бизнес-курсы в США
(Нью-Йорк, Вашингтон,
Атлантик-Сити...)

НА ВАС ЧЕКАЮТ ЗАХІДНІ ІНВЕСТОРИ!

7-10 денні курси для вищої та середньої ланки керівників банків, фінансових та інвестиційних компаній, підприємств всіх форм власності

Проживання в готелях вищого ґатунку, триразове харчування, культурна програма

Можливі заявки на індивідуальні програми

Тел. (044) 417-27-81
Факс. (044) 417-30-80

Предприятие «ЭПОС» предлагает

насосы и запасные части Бобринского машиностроительного завода со склада в г. Белая Церковь за карбованцы. Принимаем заявки на поставку любых насосов.

Звоните нам в Белую Церковь.
Телефоны: (04463) 5-72-78, 5-11-77.
Факс (04463) 5-16-05.
Из Киева звоните по коду — 263.

DENDI
КОЛЛЕКТ

Пані та панове!

Впевнене сьогоднішня та забезпечене майбутнє -
це акції банку "Денді" ("Трайдект Банк").

Курсова вартість пакету 3 млн грн.

Розгалужена мережа супермаркетів, ресторанів,
автозаправок, пунктів обміну валют приносять
стабільні дивіденди.

Приєднуйтеся до нас!

Співвласникам прибуток гарантовано!

Наша адреса: м. Київ, вул. Щорса, 15,
корп. 1, банк "Денді" ("Трайдект Банк").
Телефон: 269 95 77, факс: 269 99 63

Російська фірма закупить
сільськогосподарську продукцію —
цукор, м'ясо, масло тваринне, олію, молоко
сухе, сир, ковбасу та інше.

Оплата — на будь-які рахунки у будь-якій
валюті.

Забезпечимо зустріч поставки промислових
та сировинних товарів з швидкого заходу Росії.
Телефони у Санкт-Петербурзі:

(812) 224-19-75,

(812) 542-04-79;

факси: (812) 224-12-58,

(812) 542-15-01.

Имеем возможность поставить:

сольвент, ксилол, лазурь, смолу
101, смолу ФЛ-326, кроны
свинцовые, кроны цинковые,
тетраоксихромат, триоксихромат,
диоксида титана, жирные кислоты
талового масла.

Звонить по телефону:
(0542) 22-60-56.

Фирма "Творчество" предлагает самые дешевые в мире
высококачественные широкие матричные принтеры
CPF-136RA (Япония) - \$150,
компьютеры любой конфигурации (3 года гарантии),
лазерные и струйные принтеры, сканеры, модемы и т.д.
Тел.: (044) 224-12-04, 221-56-80, 221-53-01

УКРИНМАШ
Государственный научно-производственный институт

Конверсионная техника

Государственное внешнеторговое
объединение «Укринмаш» реализует
конверсионные автоцистерны, прице-
пы цистерны, стальные и резинотка-
невые резервуары различной емко-
сти, мотонасосные установки для го-
рючего, масел, кислот, перекачива-
ющие станции для кислот и горючего
на базе ГАЗ-66, ЗИЛ-130, автоотопи-
возаправщики на базе МАЗ-500А,
КрАЗ-255В и др., котлы водонагрева-
тельные газовые, передвижные ди-
зель-электростанции, паромы, мо-
бильные переправы, траншейно-кот-
лованную технику, лодочные моторы
«Москва», лодки десантные восьми-
местные, передвижные слесарные ма-
стерские, охранную сигнализацию,
передвижные станции для фильтро-
вания воды, военное обмундирование
старых образцов и др.

Адрес: 252126, г. Киев,
ул. Академика Белецкого, 30,
НПВТО «Укринмаш».

Тел: (044) 483-32-74, 488-28-77,
483-30-82,

телетайп: 131097 ОРБИТА.

Изготовим и реализуем:
пакеты упаковочные п/этил.,
а также

- пленку п/этиленовую
- трубы п/этиленовые
- Купим:
- полиэтилен в/д гран. 15803 — 020
- экструдер
- линии для пр-ва пакетов

Принимаем заявки на поставку изделий
в Луганске:
Тел. (0642) 54-15-90; 54-41-09; 54-90-24.
Факс: (0642) 54-73-02, 3-д «Пластмасс»
Тел.пред. в Москве: (095)
215-85-28, 215-58-30.

ВНИМАНИЮ руководителей транспортных организаций и частных лиц

Реализуем со склада в Чернигове:
ГАЗОБАЛЛОННОЕ ОБОРУДОВАНИЕ НА
СЖАТЫЙ ГАЗ для пассажирских автобусов,
автомобилей ЗИЛ, ГАЗ. В комплекте 8
ОБЛЕГЧЕННЫХ баллонов.

Обращаться по телефону
(8-046-22) 3-45-53.

Предприятие-изготовитель реализует

приборы КИПиА

- + для промышленных котлов, пе-
чей, теплиц и др.
- + прибор, регулирующий Изодром
(аналог Р25)
- + блок контроля пламени (выпус-
кается взамен Ф34)
- + блок защиты котла (выпускает-
ся взамен релейных систем ав-
томатики безопасности)

Почтовый адрес: 255510, Киевская обл.,
г.Борзжа-4, д/з 350
в г.Киеве тел./факс: (044) 213-28-71.

Пам'ять на екрані

В Ужгороді відбувся Всеукраїнський фестиваль телевізійних програм, присвячений 50-й річниці звільнення України від фашистських загарбників. Було розглянуто 25 робіт телерадіомих об'єднань усіх областей України.

Журналістський пошук вісся активно. Поряд з традиційними висвітлено ряд невідомих епізодів минулої війни. Головний приз фестивалю здобула програма Луганського телерадіомих об'єднання «Пам'ять», на другому місці робота хмельницьких телевізійників — «Три новели про тортури», на третьому — «Село спалили, хутір вижило» (Львів).

Вручено ряд спеціальних призів: Спілки журналістів України — за програму «Ніжний друг, якщо можеш — пробач» (Вінниця), Ради ветеранів — програми УТ «Пам'ять», газети «Говорити і показує Україна» — Закарпатському телерадіомих об'єднанню за програму «Шлях до волі». Призери фестивалю журі, яке очолював Олександр Гончар, намічають представити на здобуття Державної премії ім. Т.Г.Шевченка. Відзначені програми будуть показані на УТ.

Микола ГОРВАТ.

Ужгород.

Красунь вибирають у Тернополі

Конкурс «Міс Україна-95» відбувався в обласному драматичному театрі імені Шевченка паралельно з конкурсом «Інтерміс-95». Юні красуні вийшли від 22 років з Прикарпаття, Ресії, Польщі, Криму та всієї України демонстрували своєму журі не тільки лінійні стегна, а й національне вбрання, шубки з натурального хутра тощо.

За результатами оглядин італійські мебелі, запрошення на конкурс «Міс світу» і корона «Міс Україна-95» дісталися Ірині Кобзар з Івано-Франківська, яка виступала під номером 1. «Інтерміс-95» визнано Іриною Баже-

ську з Польщі. Опразу три титули «Віце-міс-95» завоювали тернопільчанка Олена Заріна, та франківчанка Марина Лятман та франківчанка Вікторія Сакадел. Звання «Міс преса» завоювала Оксана Полівікова з Санкт-Петербурга, «Міс фотокрема» — Карина Кульчицька з Дніпропетровська, «Міс бізнес» — Ольга Ревіна з Кіровограда. І все ж таки тернопільська публіка визнала найчарівнішою латвишку Дайну Кальніні. Їй і був присуджений титул «Міс глядацьких симпатій».

Михайло ВАСИЛАШКО.

Зібрались берегині роду

Організація Союзу українців у Рівному провела теоретичну конференцію «Берегиня роду українського». Розпочалася вона, як це невідомо було у ті нещодавні часи, з виступу школярів. Та діти не вихували тріскотливих слів поперської «речечки», а залогодили й нахненно проспівали «Оче наші». По тому учасників конференції привітали голова Союзу українців Алена Пашко, народні депутати

України Роман Омельчук і Василь Червоний, керівники і представники громадських організацій.

У залі, де відбувалася конференція, було влаштовано чудову виставку рупників, серветок, доріжков, подорожков, вишитих рушників, союзянок. І ті чудові вироби теж вихували палку шедру душу. Натхненню, невмирущо...

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

У нічному клубі танцювали... діти

300 дітей-чорнобильців весело провели час у нічному клубі «Нью-Йорк», що в Парку Перемоги. Дорослі з організації «Діти Чорнобиля» Ватутинського району Києва запросили до дитячої компанії 12 олімпійських чемпіонів, чемпіонів світу і Європи з різної та класичної боротьби. Від їх імені діти привітали олімпійський чемпіон Іван Богдан. Показали клас малі каратисти з клубу «Комбіні» (тренер Євген Гнутов — другий дан). Щоб свято зовсім не перетворити на спортивне шоу, виступили

український співак і композитор Олександр Жилинський, а популярний співак і актор Сергій Крилов цілу годину не сходив зі сцени. Усе це, а ще вікторини, конкурси, призи, солодкий стіл дісталися дітям безкоштовно, бо витрати на себе взяв Український фонд допомоги спортсменам-інвалідам імені Ялтиряна з президентом Борисом Савлоховим на чолі. Провела дитячу дискотеку в дорослому клубі Надія Сисоєва з фірми «Київнік».

Людмила ГРАЧ.

Не просто прабабуся

У Житомирі нині проживає 16 чоловік, яким виповнилося більше ста років. Наймолодші серед довгожителів — Михайлину Станіславівну Кульчицьку — прийшли привітати з ювілеєм численні гості, в тім числі й керівники міста. 3 дванадцяти років пішла вона працювати на фабрику дріжджевого тіста. Сім'яна легенда: коровай, спечений до 300-річчя династії Романових, царській родині сподобався.

Вийшла заміж за будівельника, народила семеро дітей, виросли чотире. Найстарша з них — Ада Кульчицька — почесний громадянин Житомира, заслужений учитель України, 45 років навчала школярів.

Вшановували того дня не просто прабабусю, а жіпку-трудівницю, маму Вчительки.

Олександр КАВУН.

Житомир.

Буковинська газифікація

До буковинського містечка Сторожинця прокладено магістральний газопровід, споруджено й автоматичні газорозподільні станції. Завдяки цьому вдалося подати голубе паливо в 500 помешкань місцевих жителів і на об'єкти соціальної сфери.

Це лише перша черга газифікації. Наступ-

ного року ще кількасот сторожинців завітять у своїх квартирах газоні пияти.

Це вже восьмий на Буковині район, який вдалося газифікувати за останні роки. 8 нагод цієї приємної події в Сторожинці відбулися урочистості, запалено символічний смолоскип.

Георгій ВОРОТНЮК.

Спорт

КІЛЬКІСТЬ ЗАВАЖАЄ ЯКОСТІ

УКРАЇНСЬКА
БАСКЕТБОЛЬНА
АСОЦІАЦІЯ

Зіграно чергові матчі національного чемпіонату баскетболістів: Спартак (Луганськ) — Шахтар (Донецьк) — 108:137, Корабель (Миколаїв) — Будівельник-Дніпро-Інком (Київ) — 92:105, БІПА-Мода (Одеса) — Нафтохім-Олександрія (Біла Церква) — 113:94, ЦСК-Меркурій (Київ) — Металург (Нікополь) — 131:93, Корабель — Нафтохім-Олександрія — 110:83, БІПА-Мода — Будівельник-Дніпро-Інком — 99:106, Спартак — Азовмаш (Маріуполь) — 93:90, ЦСК-Меркурій — Дніпро (Дніпропетровськ) — 114:94, Київ-Баскет — Металург — 174:99, Київ-Баскет — Дніпро — 118:82.

Одразу виділяв в око рахунков поєдинку «Баскет» з нікопольцями. 75 (!) очок виграли київці. Мимовільні виникали запитання: чи потрібна нам надмірна роздута вища ліга, де різниця учасників у кількості так різночот?

— Я особисто і багато фахівців, тренерів сходяться до того, що на часі створення української баскетбольної суперліги, — відповідає на моє запитання президент Української баскетбольної асоціації (УБА) Михайло Браніцький. — Грати в ній до снаги трем київським командам, «Шахтарю», одеситам, «Корабелю», «Дніпру», можливо, «Азовмашу». Гадаю, що скорочення піде лише на користь нашому баскетболу, сприятиме концентрації найкращих сил, створенню для них відповідних умов.

Президент асоціації підтримує, зокрема, головний тренер «Дніпра» Володимир Коробков (розмова відбулася після матчу «Київ-Баскет» з дніпрівцями). До речі, в Дніпропетровську знайшлися замовні люди, які люблять баскетбол і вже почали серйозну роботу зі створення шотландського клубу. Матеріал на ушві фірми «Інтерсервіс», яку очолює Сергій Оніщенко. А ми побачимо «Дніпро» успіху.

А сьогодні наша увага знову прикута до «Київ-Баскет». У розгрізанні Кубка Європи земляки приймають іжевський клуб «Фідефіанс». Матч розпочнеться у залі «Меридіан», який так подобився баскетболістам, о 19.00.

Настанник київ Андрій Підковир, коментуючи ситуацію в групі, де виступає його команда, сказав:

— Трохи сильніше від решти виступає «Олімпік де Антіб». А от «Кроация», «Брасіас», бельгійський «Мас» та «Київ-Баскет» мають приблизно однакову швидкість на дорозі півдня до чергів'ї. Мене особисто дещо здивував неспівний старт бельгійського клубу, який вважається одним з найсильніших у Європі. «Мас» програв грекам і хорватам. Але, повторюю, боротьба тільки починається...»

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ЯК УШАНОВИЛИ БОГАТИРЯ

Ми вже повідомляли про видатне досягнення київського важкоатлета Тимура Таймазова — тренер усього літнього сезону світу у ваговій категорії 180 кг. На стамбульському чемпіонаті наш чудовий богатыр встановив у одній вєір чотирі (!) світових рекорди. У ривку Тимур спершу показав 198 кг, потім 200, у поштовку — 235,5. Нарешті, четверте досягнення — сума 435 кг!

Про ці дивні кроки Таймазова на вершині спортивної слави згадувалося на прес-конференції, присвяченій перемозі богатыря. Сам іменник його тренера Віктор Адишев та Олександр Пресман відповіли на численні запитання репортерів. А тих у свою чергу зацікавило: чому досі наставник видатного спортсмена не відзначений званням «Заслужений тренер країни»? Зрозумілий відповідь і бачок офіційних осіб, які були присутні на тому зборі, представники преси так і не почули. Цікаво, що Адишев і Пресман, які є ще й керівниками працівників споживчого товариства «Меркурій», займаються широкою благодійницькою діяльністю. Зокрема, сто літніх киян отримуватимуть щомісячну доплату до своїх пенсій по два мільйони карбованців. «Меркурій» утримує баскетбольний клуб вищої ліги, а першому тренерів Таймазова, хмельничанин Михайло Мадюць у Києві купили домінують квартиру. І фахівцє активно працює в команді з підготовки чемпіона.

Головний тренер національної збірної Василь Кулак розповів присутнім, що склад нашої команди, яка на попередньому світовому чемпіонаті була першою, перед турніром у Стамбулі омолодили на сорок п'ять відсотків. Цю акцію здійснили свідомо, з приїллом на Олімпіаду в Атланти.

Хокей. Регулярний чемпіонат МХЛ. Сокіл (Київ) — Пардаутва (Рига) — 2:2.

НАШІ —

СЕРЕД ПРЕТЕНДЕНТІВ

Учора президент Української професіональної боксерської ліги (УПБЛ) Михайло Зав'ялов разом із важкоатлетом з Маріуполя Олександром Гуровим вилетів до Парижа. Там наступної суботи наші спортсмен має провести рейтинговий бій з французом П'єром Лелю. Але...

— Може статися так, — розповів перед відльотом Михайло Михайлович Зав'ялов, — що Олександр замість рейтингового бою стане учасником поєдинку — за титул чемпіона Європи. Річ у тім, що головним номером програми великого боксерського свята у столиці Франції планувався саме титульний поєдинок між французом Норбертом Еккєс та англійцем Карлом Томпсонсом. Але, як з'ясувалося, британець може й відмовитися від виходу на ринг того дня. Втім, як кажуть, колесо закрутилося, в дію вступило телебачення, яке транслює свята і ніхто там відмов не термітине. Отож, за такої ситуації нам запропонували, щоб Гуров замінив відмовника. Що ж, ми не проти такого повороту подій.

Мав битися за континентальний титул і наш Динамо. Але його суперник, француз Джакоб Доля заявив, що завершує спортивну кар'єру і від бою з українським боксером відмовляється. Суперник Динамова визначиться після поєдинку Річа Вентона (Великобританія) з Крістофалом Раскулом (Іспанія), що призначений на січень...

• За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
• Редакція не замирує поділяти позиції авторів публікацій.
• За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (періодичність публікації) українською та російською мовами.
Відносина 66955.
Тираж 374437.

Газету надруковано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».

Голос України

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
232019, м. Київ-19,
вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редактори: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДІМСКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО, А. СОЛОНСКИЙ, В. СУДДА (заст. головного редактора).

Адреса редакції:
252047, Київ-47,
вул. Нестерова, 4.

• ТЕЛЕФОН: для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
• Рукописи не повертаємо.
• Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідчення про реєстрацію періодичного друкованого видання — КІП № 1 від 18.09.1990 р.